

Herdenking Johan Stekelenburg door vice-premier Th. de Graaf

Johan Stekelenburg was pas 61 jaar. Dat is jong voor een bestuurder, voor een senator, voor een burgemeester, voor een mens. Voor ieder mens, maar zeker voor iemand met de kracht, de energie en de levenslust van Johan Stekelenburg. Een bestuurder in hart en nieren die vooral bekend werd als voorzitter van de FNV. In 1988 werd hij de eerste onder de gelijken na 22 jaar actieve dienst bij de Industriebond en haar voorgangers. Hij kwam daar niet in een gespreid bedje terecht.

De vakcentrale had in de jaren tachtig te kampen met veel interne discussies, een teruglopend ledenaantal en een groeiende afstand tot de van oudsher politieke bondgenoten. Daardoor dreigde de vakbeweging de aansluiting met nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen te missen. Met nieuw elan ging Johan Stekelenburg aan de slag onder de leuze "het kan anders en het kan beter". Dat betekende ook minder radicaal: de term "verworven rechten" verdween langzaam maar zeker uit het vakbondsjargon. Er kwam ruimte voor vernieuwing en ook wist hij de toen zeventien lidbonden tot één geheel te smeden, niet alleen door zijn charme, maar vooral door zijn coöperatieve opstelling. Als iets niet lukte, schroomde hij niet om andere, nieuwe wegen te bewandelen. Die moesten dan wel weer tot een harmonieuze situatie leiden. Treffend voorbeeld van deze opstelling was de voor die tijd ongebruikelijke samenwerking met de werkgeversorganisatie VNO. Johan Stekelenburg en toenmalig VNO-voorzitter Rinnooy Kan konden heel goed samen door één deur en geloofden beiden in het overlegmodel en loonmatiging in ruil voor werkgelegenheid. Door deze constructieve opstelling kwam de vakbeweging uit de politieke marge en stroomden nieuwe leden binnen. De FNV werd onder leiding van Johan Stekelenburg een grote en moderne vakbeweging.

Na negen jaar FNV opteerde Johan Stekelenburg niet voor een volgende termijn, maar gaf hij te kennen dat hij na 31 jaar vakbond één keer iets anders wilde doen. Dat werd, tegen de politieke stroom in, het burgemeesterschap van Tilburg. In zes jaar tijd slaagde hij erin om Tilburg nationaal en soms ook internationaal op de kaart te zetten als een moderne industriestad. Door zijn oprechte belangstelling en niet aflatende bereidheid om te luisteren, wist hij de inwoners bij de stad te betrekken. Hij was een burgervader die problemen bij hun naam noemde en niet bang was voor soms harde, maar zeker ook effectieve oplossingen. Hij werd vaak genoemd voor andere functies, maar had in Tilburg duidelijk zijn plek gevonden. In de week na zijn overlijden werd pas duidelijk hoezeer de Tilburgers Johan Stekelenburg in hun harten hadden gesloten. "Onze Johan", zeiden zij. Net zoals de vakbeweging afscheid nam van "onze Johan". Dat gold ook voor zijn politieke partij, de Partij van de Arbeid. "Onze Johan" was een beetje van iedereen.

Johan Stekelenburg leek onverwoestbaar in alles wat hij deed en in zijn vele nevenfuncties als commissaris van een aantal bedrijven en als bestuurder van maatschappelijke organisaties als de Anne Frank Stichting, het Tuberculosefonds en de KNVB. Zijn belangrijkste nevenplek was zonder enige twijfel deze Kamer, waarvan hij sinds 1999 lid was. De plek bij uitstek voor zijn grote belangstelling voor wat hij zelf de Haagse kaasstolp noemde. Sinds de laatste verkiezingen was hij voorzitter van de PvdA-fractie, al heeft hij daar nauwelijks inhoud aan kunnen geven. Over twee weken zou hij namens zijn fractie het woord hebben gevoerd tijdens de Algemene beschouwingen. Dat zou hij zonder twijfel groots en ook meeslepend hebben gedaan, want hij was een goed en enthousiasmerend spreker die zowel in deze zaal als in de wandelgangen collega's en bewindslieden tot nadenken wist te brengen. Niet door polarisatie, maar door het gesprek aan te gaan, desnoods steeds weer opnieuw.

De Eerste Kamer was voor Johan Stekelenburg een forum om zijn ideeën en zijn persoonlijkheid te laten gelden. Hij zocht altijd een publiek forum, was het niet hier dan in andere zalen of op televisie. Zijn open, eerlijke houding en zijn grote, aanstekelijke charme hielpen hem overtuigend te zijn voor iedereen, altijd. Het was moedig en ontroerend dat hij ook zo met zijn slopende ziekte omging: openhartig, ontwapenend, eerlijk. U hebt een bijzondere collega verloren. Het kabinet heeft groot respect voor Johan Stekelenburg als bestuurder, als senator en als mens. Ik wens namens het kabinet zijn familie en vrienden veel moed en sterkte met hun verlies en hun verdriet. Het moet bijzonder zwaar zijn voor de familie Stekelenburg dat luttele dagen na het afscheid van Johan ook een van de andere familieleden is overleden. In Johan Stekelenburg verloren wij in de woorden van Greshof een man die de trom sloeg en de dromers wakker schudde.